

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Judiciis Ecclesiasticis Ad Germaniæ Catholicæ
Principia Et Usum**

De iudiciis criminalibus

Zech, Franz Xaver

Ingolstadii [u.a.], 1766

Titulus I. De Iudice et Foro Causarum Criminalium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68185)

SECTIO II.

DE JUDICIO CRIMINALI ECCLESIASTICO.

TIT. I.

DE JUDICE ET FORO CAUSARUM CRIMINALIUM.

Conf. Decretal. Lib. II. Tit. 2.

§. I.

JUDICIUM *Criminale* dicitur, in quo *Judicium*
de Criminibus agitur ad commo- *Crimina-*
dum publicum, sive sit imponen- *le*
da poena corporis ad publicam vindi-
ctam, sive poena pecuniaria ex deli-
cto, applicanda Fisco. Quando au-
tem agitur ad commodum privatum,
erit *Judicium Civile*, etiamsi causa
descendat ex Delicto. Unde *Judex*,
cui generaliter causæ civiles commit-
tuntur judicandæ, non accipit pote-
statem

De Judic. Crim.

statem judicandi super criminibus, pro omni casu, quo exigitur pœna pecuniaria, aut alia non afflictiva corporis, sed solum pro casu, quo ejusmodi pœnæ exiguntur ad privatam utilitatem.

Fori secularis,

§. 2. *Judicia Criminalia juxta Leges Civiles, alia sunt Capitalia, ubi pœna infligenda est Mors aut Exilium, hoc est, aquæ & ignis interdictio, per quas pœnas eximitur Caput de Civitate; nam in Relegatione retinetur Civitas: alia non capitalia, ubi pecuniaria, aut in corpus aliqua coercitio pœna est 1.)*

Et Ecclesiastici.

§. 3. *In foro Juris Canonici, arcantur Judices Ecclesiastici a causa sanguinis, ubi mors corporalis, vel mutilatio infligitur: his tamen respondet Excommunicatio, vel Degradatio, post quam traditur Clericus Judici seculari, ut ab ipso juxta leges puniatur. Damnationi in metallum, vel opus publicum, & Deportationi, quibus modis juxta Jus Civile perditur civitas & libertas, in Jure Canonico respondet pœna carceris, vel per plures annos, vel omnino in perpetuum.*

1.) L. 2. ff. de publ. Judic.

De Judice Causar. Crim. 3

petuum. Quando agitur de Criminibus, quibus ejusmodi pœna imponenda venit, *Judicio Capitali* agi dicitur. In *Judicio Criminali non Capitali*, suspenditur Reus ab Officio aut Beneficio; inuritur nota infamiæ; amittitur dignitas; prohibetur, ne quis in aliqua Ecclesia ordinetur, Ordines exerceat, ad Dignitatem promoveatur; interdicitur ab ingressu Ecclesiæ &c.

§. 4. Leges, ad quarum normam *Leges hujus* *Judicia Criminalia* in foro seculari a *jus Judi-* *pud Germanos* diriguntur, olim erant *cii pro fo-* *illi boni mores*, qui juxta TACITUM 2.) *ro Civili;* *plus valebant in hoc populo, quam ali-* *bi bonæ leges.* Hi mores postea in *Scripturam* redacti sunt, & exhibentur in *Lege Salica, Ripuariorum, Alamannorum, Bajuvariorum, Burgundionum, Frisionum, Saxonum,* adjectis demum *Capitularibus Regum Francorum*, quæ omnia complectitur *Corpus Juris Germanici antiqui*, recens editum. His cum stirpe *Carolingica* deficientibus, *introducæ* fuerunt *per-* *versæ, & superstiosæ consuetudines* pro *dijudicandis criminibus.* Melio-

A 2

rem

2.) De Morib. Germ. C. 19.

rem his Judiciis formam dedit seculo XIV. & XV. Jus Civile Romanum & Canonicum, in foro etiam seculari Germaniæ introductum. Demum pro lege publica universali publicavit CAROLUS V. Imperator Constitutionem Criminalem, in Comitibus Ratisbonensibus approbatam 3.), quæ tamen pro rei gravitate sufficere non videtur 4.). In variis igitur Provinciis editæ sunt peculiæ Leges Criminales, quas ibidem sequi oportet. In Austria observatur Constitutio Criminalis JOSEPHI I., in Bavaria Codex Criminalis MAXIMILIANI JOSEPHI. His deficientibus, recurritur ad Constitutionem Carolinam, vel demum etiam ad Leges Romanas.

Pro foro Militari: §. 5. Singularia quædam habet Judicium Criminale militum. Horum delicta aut propria sunt, aut cum ceteris communia: unde & persecutio aut propria aut communis est: proprium militare est delictum, quod quis uti miles admittit 5.). Delicta militum cum ceteris communia

3.) Anno 1532. tit. 4.

4.) Commentarium in hanc Constitutionem ediderunt PAULUS KRESSIUS, MATTHIAS STEPHANI, alique.

5.) L. 2. pr. ff. de re militari.

De Judice Causar. Crim. 5

nia puniuntur juxta dictas leges aliis communes. Delicta militum propria, eorumque pœnæ continentur partim in Jure Romano 6.); partim in aliis recentioribus Imperii, Imperatorum & aliorum Principum Constitutionibus militaribus 7.). An autem Miles ob delictum commune sortiatur forum in loco delicti, ibique puniri possit, contraria habemus præjudicia, & collisiones Magistratum frequentes.

§. 6. Pro foro Ecclesiastico, ad e- *Pro foro*
mendandos ac puniendos peccatores *Ecclesia-*
incurribiles ac scandalosos tradit *stico.*
quasdam leges ipse Divinus Servator
noster in Evangelio 8.), quas sequun-
tur Apostoli, tradendo hujusmodi
criminosos Satanæ in interitum car-
nis

A 3

nis

-
- 6.) in Pandect. & Codice, dicto titulo, ex quo & aliis Titulis Leges pertinentes ad Milites colligit D. MYLLER DE FREYBURG in Jurisprudencia Criminali &c.
- 7.) Omnes has tribus tomis comprehendit LUNIG sub tit. *Corpus Juris militaris.* multum usum habent articuli LEOPOLDI Imp. quos Commentario illustravit dictus D. MYLLER.
- 8.) *Die Ecclesia, si autem Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus.* MATTH. XVIII. 17.

nis 9.); exhibendo se paratos æque ad clementiam, ac ad vindictam sumendam pro meritis 10.). Leges Moisaicæ, quæ exacte instruunt Judicem fori criminalis, pro populo Israelitico latæ sunt, nec ad nos pertinent, nisi quas Ecclesia inter suos Canones recenset 11.): hos autem Canones pro varia temporum, locorumque diversitate, sapientissime sanxerunt Ecclesiæ Præsules, præsertim in legitima Synodo congregati. Plures eorum collectiones tenemus sub nomine Canonum Pœnitentialium, vel in Decreto GRATIANI, aut in Pontificum Decretalibus, quas pro instruendo Processu Criminali adeo aptas & æquitati conformes habemus, ut etiam Tribunalia secularia modum procedendi ex iis hauriant & sequantur.

Forum
debet esse
competens.

§. 7. Harum Legum auctoritas conservari debet severa executione per Judicem in Foro competente: Judex autem pollere debet Jurisdictione Criminali, quæ est potestas publica pro

9.) 1. Corinth. V. 5.

10.) *Quid vultis, veniam ad vos in virga, an in spiritu charitatis & mansuetudinis?*

1. Cor. IV. 21.

11.) C. 1. de adulter.

De Judice Causar. Crim. 7

pro imperio de criminibus rite cognoscendi, pœnasque legitimas sumendi, ad salutem publicam conservandam 12.). Forum competens erit habita ratione personarum & causarum. Inter modos ordinarios sortiendi Forum, etiam Crimen posuimus 13.), cum quo foro concurrere diximus Forum domicilii, & juxta communem praxin etiam forum deprehensionis.

§. 8. Circa causas secularium, Jurisdictionis Criminalis facies cum ipsa Reipublicæ Germanicæ forma sæpe mutata est. Instituto nostro non convenit, ut longa disquisitione de antiquis Comitibus, Palatinis, Missis Regiis, qui Judiciis criminalibus præsidebant, chartam impleamus. Jurisdictionis generatim accepta, solet dividi in *Altam* & *Bassam* seu inferiorem. *Alta* involvit *Criminalem*: per *Bassam* vero intelligitur *Civilis*. Hæc tamen

Quale sit hodie circa causas secularium?

A 4

ex

12.) Merum est imperium, habere gladii potestatem ad animadvertendum in facinorosos homines, quod etiam potestas appellatur. L. 3. ff. de Jurisdic. hodie dicitur Jurisdictionis Criminalis. MEVIUS p. 6. decis. 252.

13.) Sect. I. §. 85.

ex speciali concessione, statuto, aut etiam consuetudine, in plurimis locis se extendit ad delicta leviora, eorumque coercionem, vel etiam ad capiendam informationem de Criminibus majoribus 14.). Quænam autem nominatim delicta, & quæ pœnæ huic Jurisdictioni bassæ competant, ex literis concessionis, ex pactis vel usu desumimus 15.). Jurisdictio Criminalis dividitur in *universalem*, plenam, sive omnigenam, quæ ad omnium delictorum omnimodam animadversionem & cognitionem se extendit: & in *particularem* & minus plenam, quæ *Centena* dicitur, ad aliquas species graviorum delictorum restrictam, in alieno etiam territorio exacto, vel consuetudine exercendam; talia

14.) Vid. ERTEL prax. aur. de Jurisd. inf. lib. 1. c. 1. HENR. HILDEBRAND de Jurisd. universa secundum mores hodiernos c. 6. & 7.

15.) In Bavaria Dux OTTO multis Nobilibus & Ecclesiis Jurisdictionem minorem, exceptis Capitalibus, magno ære distraxit. Diploma hoc anno 1311. Landshuti datum, ejusque Confirmationes a sequentibus Ducibus concessas recenset LUNIG de Nobilit. mediat. Germ. part. 1. fol. 567. seqq.

De Judice Causar. Crim. 9

talia delicta sunt, homicidium, rapina, incendium & stuprum violentum. Diversa tamen sunt statuta & consuetudines locorum 16.). Hodie Jurisdictionem, uti civilem, ita & criminalem passim *Patrimonialem*, & in hæredes transeuntem esse deprehendimus, annexam scilicet territoriis, quæ Principes habent propria. Hi tamen ipsi eandem sæpe concedunt Civitatibus, aut Nobilibus mediatis, tanquam fundi accessorium: quibus autem ratione officii hoc iudicium incumbit, Jurisdictionem *Personalem* exercere dicuntur. Sive hæc Jurisdictio exerceatur a Dicasterio ex pluribus personis constante, sive ab uno Judice, notari meretur adhortatio CAROLI V. Imperatoris 17.), ut *Viri Nobiles non abhorreant a munere Judicis Criminalis, cum hæc Jurisdictionis pars sit nobilissima, ubi agitur de membris & vita civium.*

§. 9. Si Jurisdictionem Camerae Imperialis respiciamus, regula generalis est, quod Causæ Criminales, quæ se-
A 5 cum perialis: *Jurisdictio Camerae Imperialis:*

16.) Vid. SCHOTTELIUS de singularibus in Germ. juribus c. 7. WEHNERUS pract. observ. verb. ZENT. DE LYNCKER Decis. 662.

17.) Const. Crim. Art. 1.

cum ferunt pœnam corporalem, neque per viam simplicis querelæ, neque per appellationem in Camera recipiantur 18.), nisi ratione nullitatis processus, dummodo Judex Criminalis immediate Imperio subjectus sit. Quamprimum autem ex Actis allegata nullitas apparet, causa principalis cum opportunis monitis ad eundem Judicem remittitur 19.). Unde licet iudicium Arresti, vel Pignorationis pertineat ad Jurisdictionem Camerae; id tamen locum non habet, si causa Arresti vel Pignorationis sit Criminalis 20.). Ex eadem ratione in causa mulctæ pecuniariæ non datur Appellatio, si hæc mulcta successit in locum pœnæ corporalis vel excommunicationis 21.). Exercet tamen Camera Imperialis Jurisdictionem Criminalem in personas Camerales 22.):

posset

18.) Ord. Cam. p. 2. tit. 28. §. 5. GAIL lib. 1. Obs. 1. n. 27.

19.) Vid. MEVIUS p. 2. decis. 272. & 322. Selecta Juris publ. p. 9. c. 2. & p. 10. c. 4.

20.) GAIL de Pignorat. c. 3. n. II. DE LUDOLFF. de Jure Camer. fol. 59. & 74.

21.) Præjudicium refert DECKHERRUS ad Ord. Cam. p. 2. tit. 28. n. 50. seq.

22.) DE LUDOLFF de Jur. Cam. sect. 1. §. 2. n. II.

De Judice Causar. Crim. II

posset etiam aliquid decernere, si Reus sub Jurisdictione inter diversos dominos Imperio immediate subjectos litigiosa domicilium habeat, ne crimina maneant impunita 23.). Refertur tamen præjudicium 24.), ut Reus interim capiatur & sequestretur apud tertium, qui illum pro qualitate delicti puniri faciat. Si litigantes ipsi de hoc tertio inter se non conveniant, Camera ad implorationem partis læsæ aliquem deputare potest 25.). Competit etiam Camera Jurisdictio circa crimen fractæ Pacis publicæ.

§. 10. Causæ criminales Principum *Et Judi-*
& Statuum Imperii, etiam si delinquant *cii Aulici*
in alieno territorio Principis, Jurisdi- *Cæsarei.*
ctione criminali gaudentis, devolvi
dicuntur in prima Instantia ad ipsum
Imperatorem, scilicet ad Consilium
Aulicum 26.). An hoc intelligendum
sit de omnibus Nobilibus immediatis
Imperii, controvertitur. Aula Cæsarea
ejus-

23.) BLUMEN Proc. Cam. tit. 26. n. 23.

RODING. Pandect. Cameral. l. 1. tit. 4.
n. 30.

24.) Apud GYLMAN. Symphor. tom. 3.
voc. Jurisdictio. §. ult. fol. 170.

25.) Ibid. fol. 169.

26.) BLUMEN Proc. Cam. tit. 27. n. 180.
seq. ex Constit. FRIDERICI II.

ejusmodi causas ad se vocat: Principes autem, saltem potentiores, in quorum territorio ejusmodi Nobilis deliquit, remissionem negare, ex multis præjudiciis colligimus 27.). Si tamen talis Reus ad Imperatorem remittatur, modum procedendi summorum Tribunalium in tali causa, discimus ex Conclusis Consilii Aulici Cæsarei Anno 1758. in puncto homicidii perpetrati a quodam Equestri Ordinis, contra quem Commissio Cæsarea decreta fuit ad Episcopum & *Principem Fuldensem pro Inquisitione speciali*, ejusque Actis ad Impartiales transmittendis, quorum responsum non referatur, sed clausum una cum Actis & Protocolis ad Augustissimum esset mittendum 28.).

*In foro
Ecclesia-
stico*

§. II. Pro Foro Ecclesiastico, Episcopos & Religiosorum Superiores esse legitimos Judices in Causis Criminalibus Clericorum, Religiosorum (salvis exemptionibus) imo etiam Laicorum in causis ad Ecclesiasticum forum pertinentibus, dubium non est. Isti enim tenentur subditorum excessus

27.) Vid. Clariss. D. Collega Sutor
Elect. Jur. & fori. Concl. 74.

28.) Select. Jur. publ. part. 40. C. 6.

excessus emendare, & si opus sit, inflic-
tis pœnis coercere, *cum publicæ uti-
litas intersit, ne crimina remaneant
impunita, & per impunitatis audaciam
fiant, qui nequam fuerant, nequiores 29.)*

§. 12. Vicarii Generales Episcoporum non exercent *Judices ordinariâ* *Judicia criminalia, nisi sibi specialiter hæc committantur 30).* Habita speciali commissione Vicarius, vel etiam ipse Episcopus, tam in formando Processu, quam in ceteris omnibus actibus usque ad finem causæ inclusive, procedere tenetur de consilio & assensu duorum, initio cujuslibet anni ex Capitulo electorum. In criminibus tamen ex incontinentia provenientibus, & in atrocioribus delictis, depositionem aut degradationem requirentibus, ubi de fuga timetur, ne judicium eludatur, & ideo opus sit personali detentione, posset initio Episcopus solus ad summariam informationem, & necessariam detentionem procedere 31.) In similibus casibus, ubi est periculum in mora, & ad evitandum majus scandalum,

29.) C. 35. de Sent. Excom.

30.) C. 2. de Offic. Vicar. in 6.

31.) Conc. Trident. sess. 25. C. 6. de Reform.

dalum, posset etiam Judex secularis Clericum detinere, ad eum finem, ut *mox tradat Judici Ecclesiastico* 32.) non tamen posset de causa cognoscere, aut informationem capere, multo minus punire, nisi ejusmodi Clericus per realem degradationem omnibus Clericalibus privilegiis spoliatus, & seculari Magistratui sit traditus.

In Causis mixti fori:

§. 13. In causis mixti fori 33.), si crimen committitur contra Ecclesiam, posset Rector ejusdem reum, sub quo maluerit, Judice convenire, scilicet coram seculari vel Episcopo; quod in favorem Ecclesiae est introductum, quoniam *seculares Judices in exhibenda Justitia personis Ecclesiasticis, saepe in Judicio sunt remissi* 34.). Si autem Rectores Ecclesiarum in causis sui Juris per Laicos violati, promptam inveniant Justitiae administrationem in tribunali seculari, opus non erit, ut Judex Ecclesiasticus Jurisdictionem suam exserat in causis, quae ex sua natura ad forumulare pertinet, uti

23.) Vid. CAROL. DE GRASSIS de Effect. Cleric. eff. I. n. 535. seqq.

33.) De his dictum Sect. I. §. 96.

34.) C. 8, de For. Comp.

uti est furtum, rapina &c. 35.). Hodie in criminibus mixtis cognitio & pœna ita relinquuntur foro laico, ut tamen ordinario reservetur pœna Ecclesiastica, Censuræ declaratio & absolutio. Causæ graviores Criminales contra Episcopos, ab ipso tantum Romano Pontifice cognoscuntur & terminantur 36.).

§. 14. Sicut aliæ causæ criminales *In Causæ*
fori Ecclesiastici tractandæ sunt co- *Heresis,*
ram Ordinario loci, ita etiam ad eundem pertinet ordinaria cognitio causarum hæreticalium. Nihilominus hoc munus fuit postea, vel propter varias Episcoporum curas, vel propter eorum absentiam, aliasque causas, a summo Pontifice demandatum Inquisitoribus. Et quidem INNOCENTII IV. tempore committebatur Superioribus quorundam Ordinum Religiosorum, ut per districtus eis traditos providerent de Inquisitoribus. URBANUS IV. anno 1263. facultatem hanc transtulit in Cardinales, qui jam constituunt S. Congregationem supremæ Inquisitionis contra hæreticam pravitatem.

Hæc

35.) Vid. FERMOVINUS ad dict. C. 8.

36.) Conc. Trident. sess. 24. C. 3. de Reformatione.

Hæc congregatio nomine Pontificis alios Inquisitores eligit per Provincias, in quas mos iste inquirendi introductus est. In Hispania Rex Catholicus nominat Inquisitorem Generalem, a summo Pontifice approbandum. In Germania nostra semper obstiterunt impedimenta, quo minus erigeretur hoc tribunal Inquisitorum, qui delegatam habeant potestatem. Apud nos igitur viget ordinaria potestas Episcoporum contra hæreses 37.)

*Et aliis
quibusdam.*

§. 15. In hoc tribunali, non obstantibus quibuscunque privilegiis & exemptionibus, proceditur contra impediētes Inquisitorem, vel in causas Inquisitionis se ingerentes: contra Sacerdotes in confessionali ad inhonestos actus sollicitantes: contra celebrantes Missam, vel sacramentaliter confessionem audientes, qui ad Presbyteratum promoti non sunt; contra exercentes Astrologiam Judicariam:

37.) De Inquisitorum origine, potestate & officio agunt EYMERICUS in Directorio Inquisitorum. SIGISM. SCACCIA de Judiciis lib. I. C. 15. & 67. FRANC. PEGNA de forma procedendi contra inquisitos de hæresi. VINCENT. PETRA tom. 3. ad Const. I. & XVI. INNOCENTII IV.

ciariam : contra Italos commorantes in locis , in quibus publicus Cultus Religionis Catholicæ non existit ; & vicissim contra hæreticos , qui morantur in Italia & Insulis adjacentibus ; contra asserentes , B. Mariam Virginem conceptam esse in peccato originali : contra eos , qui aliquid faciunt , quod pertinere videtur ad cultum publicum nondum a Sede Apostolica Canonizatorum ; vel Beatificatorum : contra edentes libros sine licentia &c. 38. 3.

§. 16. Superiores Regulares nosse *In Causis Religio-*
debent limites potestatis suæ. In ple-*forum.*
risque Religiosorum Ordinibus , quo-
rum Congregationes non uno tantum
cœnobio continentur , sed in plura
domicilia sub eodem capite dividun-
tur , Judicium Criminale est penes Su-
periores Generales aut Provinciales ,
non autem penes locales , nisi ipsis
specialiter causa delegetur. Regula-
ris extra claustra cum scandalo populi
delinquens , instante Episcopo puni-
tur

38.) Legatur Decretum in Generali Con-
gregatione S. Inquisitionis sub URBA-
no VIII. editum.

De Judic. Crim.

tur severe a Superiore; in hujus defectu ab ipso Episcopo 39.).

*Prelati
Ecclesie
possunt
habere
familiam
arma-
tam,*

§. 17. Pro commodiore Jurisdictionis suæ executione potest Episcopus habere familiam armatam, (scilicet proprios ministros & executores laicos, ac etiam carceres, quia in sua Diocesi habet imperium, vi cujus delinquentes in illa potest punire, non solum Clericos, sed etiam Laicos ob crimina fori Ecclesiastici 40.). Nec scrupulo angatur Episcopus, si Clericos capi & incarcerari jubeat per ministros laicos: hæc enim consuetudine universalis jam licere censentur, etsi nonnulli contradicant 41.): decentius enim Laicorum opera adhibetur, quam ut Clerici agant ministros criminales. Cum autem Episcopi nostræ Germaniæ, seculari etiam Jurisdictione in Ditionibus suis gaudeant, & ob hanc rationem diversa Dicasteria, partim ex Adfessoribus Clericis pro causis spiri-

39.) Conc. Trid. Sess. 25. c. 14. de Regular. juncta Constitutione CLEMENTIS VIII. *Suscepti muneris.* in Bullarii tom. 3. Const. 39.

40.) Vid. MARTA de Jurisdic. p. 2. c. 29. OLIVA de foro Eccl. p. 2. q. 1.

41.) CAR. DE GRASSIS cit. *Effect.* l. 1. p. 364. seqq.

spiritualibus, partim ex Laicis pro causis profanis erecta teneant, summo opere cavendum est, ne ea, quæ Ecclesiasticæ sunt potestatis, discutiantur, tractentur, aut executioni dentur per Dicasteria secularia: sed utriusve fori negotia in competenti Tribunali agitentur.

§. 18. Sciendum autem, olim in *Juxta* Episcopatibus contra subditos laicos *hodie-* jurisdictionem criminalem exercuisse *nam re-* Missos Regios, & Comites, autori- *giminis* tate Imperatoris aut Regis. Ab ho- *formans.* rum durissimo dominatu exemptionem multi Episcopi impetrarunt, & libertatem constituendi Ecclesiæ suæ Advocatum (Kastenvogt), cui præter alia etiam judicium criminale committebatur. Cum autem munus istud passim nobili cuidam familiæ tribueretur, & ad hæredes, potestate sua in perniciem Ecclesiæ abusuros transfiret, noxiæ servituti se mancipatas sentiebant Ecclesiæ, conatæque sunt, omnimodam libertatem suam vel pecuniis redimere, vel quocunque alio modo jugum excutere, ita, ut Episcopi, multique Abbates Germaniæ Jus territoriale æquali cum aliis Principibus laicis ratione, liber-

rime exercuerint, constitutis ad suum beneplacitum Judicibus, Adfessoribus, ex solo Prælatorum nutu dependentibus, quam regiminis formam hodie retinent in ditionibus immediate Imperio subjectis 42.).

Legatorum exemptione a Jurisdictione criminalli §. 19. Quæ de singulari quorundam foro dicta sunt in priori Sectione Tit. VIII., huc etiam pleraque applicari possunt. Pauca subnectenda veniunt de Exemptione Legatorum a foro criminali ejus, ad quem missi sunt. Diversæ Scriptorum opiniones inde originem suam trahunt, quod multi varias ideas de Jure Gentium, & de Characterè Personarum sibi formant. Hinc facile contingit, ut circa personas Legatorum contra Jus Gentium peccari aliqui credant, quod omnino licitum alii opinantur. Commode possunt considerari Gentes ut personæ morales, æquiparatæ personis individuis in statu naturali viventibus, adeo ut de pluribus Gentibus inter se idem dici possit, quod de singulis personis inter se consideratis

42.) Legi meretur SCHANNAT Histor. Episc. Wornat. tom. I. p. 2. c. I. & 2. ubi allegantur Diplomata referenda in tomo 2. ejusdem Histor.

ratis statuitur ex Jure Naturæ. Legatus autem est persona a Gente ad aliam missa, cum potestate omnia, quæ ipsa Gens ibi executura fuisset, nomine ipsius peragendi. Unde character repræsentativus Legati est ille, vi cuius pro eadem persona cum mittente respectu officii ipsi commissi est habendus. Sicut igitur una gens non dependet ab altera; ita etiam Legatus nec quoad personam, nec quoad actiones suas dependet a potestate imperantis in alteram Gentem, ad quam mittitur, modo sub characterè Legati admissus & receptus sit. Et in hoc consistit sanctitas, ac inviolabilitas personæ Legati, etiamsi intra fines territorii alieni degat, sicuti Gentes, vel earum Rectores ab invicem non dependerent, licet in unius potius, quam in alterius, vel neutrius regione, commoditatis gratia conveniant.

§. 20. Hinc sequitur, Legatos ju- *Princi-*
re Gentium esse exemptos a Jurisdi- *pis, ad*
ctione civili & criminali illius gentis, *quem*
ad quam missi sunt, quia persona Le- *missi*
gatorum respuit quamcunque depen- *sunt.*
dentiam illius Gentis, ad quam mit-
tuntur; manetque Legatus semper

subditus Principis mittentis, a cujus jurisdictione non eximitur per atrociam etiam crimina. Perfidiam & ferociam suam prodidit Theodahatus, cum diceret Legatis Justiniani, *licere Legatum occidere, qui Regem videbitur contumelia affecisse, vel cum aliena uxorem habuisse* 43.). Pessima hæc esset regula agendi cum Legatis. Nihilominus si per hæc crimina Princeps vel Respublica, ad quam Legatus missus est, adeo læditur, ut defensionem ex jure naturæ locus sit, sanctitate sua defendere se non poterit Legatus, saltem quando res tempusque, ut ad Principem recurratur, non permittet, vel spes ab illo poenam debitam infligendam esse interierit. In his tamen circumstantiis observandum summopere est, ut contra Legatum, etiam perduellionis aut prodicionis reum, primus locus detur prudentiæ. Verendum enim est, ne Legatum, licet reum Majestatis, externæ Gentes præcipitatis studiis condemnatum putent, ac proin non convictum, sed oppressum ab illo, qui idem est accusator, testis, cognitor

43.) PROCOPIUS de bello Gothorum lib. I.

gnitor & Judex. Universim notandum est, rem istam non solis exemplis, prout aliqui Scriptores præstare videntur, confici posse; sed potius ratione ex jure naturali ducta: sæpissime enim in hoc negotio peccatum esse, vix negari potest 44.)

§. 21. Si unquam Judex ad normam Legum debeat procedere, id præcipua sollicitudine tenetur observare in causis criminalibus, ubi de vita hominis agitur, in quam soli Creatori summa potestas competit. Summopere autem cavendum est, ne Judices, sive civiles, sive criminales causas tractent, seipso criminali judicio subjiciant, præsertim si pecunia corrumpi se patiantur. Vocabulo barbaro, sed jam recepto vocatur *Barataria*, & nummarium Judicium, quando Judex pecunia corruptus iniquam profert sententiam: & hujus quidem criminis se reum facit, quando a sponte pecuniam dante corrumpitur:

B 4

pitur:

44.) Varia documenta in hanc rem exemplis illustrat CAROLUS PASCHALIUS de Legato Cap. 74. seq. CLAVEL DE BRENLES Tract. de exempt. Legator &c.

Severe
puniun-
tur :

pitur : qui autem pecuniam extorquet, *Concussionis* reus est 45.).

§. 22. Utrumque hoc crimen præter obligationem ad litis æstimationem, ad damna, expensas & interesse reficienda, etiam criminaliter puniri potest. De Jure Canonico Judex Ecclesiasticus, qui pretio, aut alias per sordes injustam tulerit sententiam, suspenditur ab executione officii per annum 46.). Leges Civiles pro variis circumstantiis sententiæ vel absolutoriæ, vel condemnatoriæ, diversas, semper tamen graves dicunt poenas, etiam mortis, si Judex accepta pecunia innocentem interfecerit 47.). Porro non solum corrumpi censetur Judex pacto interveniente de re aliqua facienda, vel non facienda ad favorem alicujus, sed etiam quavis munerum receptione, quæ Judicibus & Officialibus severissime est prohibita 48.): tenenturque

-
- 45.) Vid. FARINACIUS *Rer. Crim.* p. 3. q. III. art. 2.
 46.) C. I. §. si quis autem. de Sent. & re jud. in 6.
 47.) L. I. pr. ff. ad Leg. Cornel. de Sicar.
 48.) L. plebisfcito. ff. de Offic. Præsidi C. Statutum. de Rescript. in 6.

turque accipientes restituere, plerumque etiam ante sententiam Judicis 49.). Muneribus enim animos Judicum vehementer inclinari, experientia docet: Judices autem in neutram partem inclinari oportet. Unde apud Athenienses Areopagi Judices lege cautum fuit, ut qui causam dicit, nec proœmio utatur, nec ad miserationem, aut invidiam adducat, nec alios affectus moveat, ne cui plus in misericordia, quam in causa spei esset 50.). Corruptens Judicem, tenetur eadem pœna, qua tenetur Judex corruptus. Hoc tamen non procedit in capitaliter inquisito: conceditur enim unicuique sanguinem suum quacunque ratione redimere. Item non procedit, quando in dante pecuniam cessat turpitudò, ut puta, si eam dederit, ut justitiam consequatur, ut cito expediatur, ut conservet jus suum, ut se redimat a vexationibus; in his enim casibus data pecunia repeti posset.

B 5

§. 23.

49.) PASSERINUS in cit. C. statutum. §. 7.
q. 5. art. 3. FARINAC. loc. cit. art. 10.
50.) ALEX. AB ALEX. Genial. dier. lib. 3.
C. 5.

*Sicut e-
tiam ir-
reveren-
tia in Ju-
dicem.*

§. 23. Vicissim summa debetur re-
verentia Judici pro tribunali sedenti,
qui mox punire potest irreverentiam
sibi factam. Gravis criminis reus ali-
quando apud Romanos habebatur,
qui ad Censores advocatus, & in jure
stans, nimis clare ac fonore oscita-
verat: id enim vagi animi indicium
esse censebant, & nimium securi,
dum quis coram Magistratu populi
Romani staret. Sed cum ille deje-
rasset, fecisse invitissimum; teneri
enim eo vitio, quod oscedo ap-
pellatur; pœnæ destinatæ exemptus
est § 1.). In Areopago ridere non li-
cebat. Cum ibi aliqua de Timarcho
homine fœdissimo dicerentur, risum
& plausum excitavit populus in con-
temptum Timarchi: sed Pyrrhander
prodit, populum objurgaturus, an
non puderet ridere, præsentem Senatu
Areopagitico? respondit populus:
scimus Pyrrhander, coram his non esse
ridendum: sed res à deo fortis est ve-
ritas, ut omnes humanas cogitatio-
nes vincat § 2.). Non absimili ratio-
ne

51.) PETRUS ÆRODIUS rer. judic. lib. 2.
c. 21. GELLIUS lib. 4. c. 20.
52.) ÆSCHINES in Orat. in Timarch.

ne veniam merentur partes litigantes, si eas patientia deserat, quando cum maximo suo præjudicio deprehendunt Judicem, ultra officii sui limites alteri parti nimis deditum.

TITULUS II.
DE MODO PERTRAHENDI
CRIMINA IN JUDICIUM.

*Conf. Decretal. Lib. V. Tit. I. § 2.
In Sext. Tit. I.*

§. 24.

SICUT negotia Civilia constituunt *Crimina* materiam Judicii Civilis, ita *Cri-* pertra-
mina sunt materia Judicii Criminalis: *hantur in*
sub hac consideratione plenius infra *Judi-*
de iis agetur. Nunc ad explicandam *cium*
formam Judicii Criminalis, oportet
recensere modos, quibus crimina in
Judicium deducuntur. Jam insinua-
vimus, occasione criminis sæpe agi
Judicio Civili ad resarciendum dam-
num, interesse, recuperandam rem
suam &c. quæ tractatio non est hu-
jus loci.

§. 25. Crimen, pro quo criminali- *Per Ac-*
ter ad publicam vindictam agi potest, *cusatio*
& de quo nobis proprie sermo est, *nem*
de-